

Vladimir Šarov



VAJE



Vladimir Šarov
VAJE

PRETAKANJA
VI

VAJE
Vladimir Šarov

- Naslov izvirnika: Владимир Шаров, «Репетиции»
© izvirnika: В. Шаров / ООО
"Издательство «ЛимбусПресс»", 2003
© za slovensko izdajo: Družina d. o. o., 2017
Izdaja: prva
Prevod: Lijana Dejak
Spremna beseda: Jože Horvat
Urednik zbirke: Jože Horvat
Jezikovni pregled: Mateja Komel Snoj
Ilustracija: Aleksander Smirnov
Korekturno branje: Lejla Križanič Krk
Oblikovanje: Lucia Jerman
Grafična priprava: Tadej Pirnovar
Izdala in založila: Družina d. o. o.
Za založbo: Tone Rode
Natis: Tiskano v Sloveniji
Naklada: 500 izvodov
Ljubljana 2017



AD VERBUM

Published with the support of the Institute for Literary Translation, Russia.

**Vse informacije o knjigah založbe Družina
najdete na spletni strani: www.druzina.si**

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.161.1-312.2

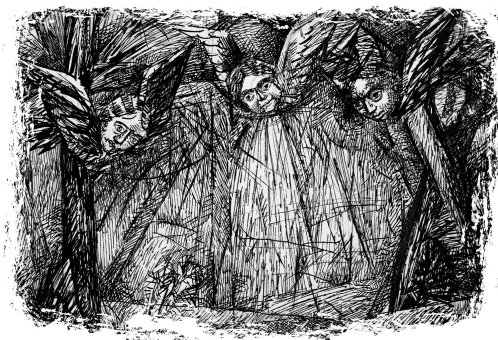
ŠAROV, Vladimir

Vaje / Vladimir Šarov ; [prevod Lijana Dejak ; spremna beseda Jože Horvat ; ilustracije Aleksander Smirnov]. - 1. izd. - Ljubljana : Družina, 2017. - (Pretakanja ; 6)

Prevod dela: Repeticii

ISBN 978-961-04-0424-8

290469120



Vladimir Šarov
VAJE
Roman

DRUŽINA
2017

Apostol Peter je rekel Judom: »Spreobrnite se torej in pokesajte, da se vam izbrišejo grehi, tako da pridejo od Gospodovega obličja časi pomiritve in vam Gospod pošlje Jezusa Kristusa, ki vam je namenjen. Njega morajo sprejeti nebesa do časov, ko bo vse obnovljeno. O tem je Bog govoril pred davnimi veki po ustih svojih svetih prerokov.«^{*} Cerkev te besede razlaga nedvoumno: do spreobrnjenja vseh Judov h Kristusu mora priti pred Odrešenikovim ponovnim prihodom in zmagoslavjem pravičnih.

Leta 1939 je Isaj Trifonovič Kobilin prenehal biti Jud, in judovsko ljudstvo, v katerem je bil zadnji, se je z njim končalo. Dva tisoč let se Kobilinovi sorojaki, trdovratneži, kot jim je rekel Gospod, niso hoteli pokesati in se spreobrniti v pravo

* Apd 3,19–21. Navedki so iz: *Sveto pismo stare in nove zaveze. Slovenski standardni prevod*, osnovna izd., 5., pregled. natis, Ljubljana: Svetopisemska družba Slovenije, 2006. Ti navedki so v opombah označeni tudi v izvorniku, vse druge opombe pa so prevajalkine.

vero, dva tisoč let so dajali potuho brezbožnikom in s tem ovirali ponovni prihod Odrešenika, h kateremu so molili in ga čakali vsi verniki, in zdaj, ko je zemeljsko življenje Judov končano, bo ta napočil že kmalu. Kmalu bo prišel Gospod v svoji slavi.

Zgodbo o koncu Judov sem izvedel od Kobilina samega v Tomsku leta 1965, toda začel bom sedem let prej in z nečim drugim.

Leta 1958 sem se vpisal v prvi letnik zgodovinsko-filološke fakultete Kujbiševske univerze (zdaj se mesto spet imenuje Samara). Še isto jesen sem spoznal človeka, ki je poskušal razumeti Boga. Ime mu je bilo Sergej Nikolajevič Iljin. Vso zimo in pomlad sva se dobivala vsak večer in se sprehajala po majhnem parku ob ulici Svobode. Pridigal mi je svoj nauk, in ko je videl, da sem ga dojel, je odšel iz mojega življenja. Iljin je bil sedem let starejši od mene in je takrat, ko sva se spoznala, delal kot vodnik po rojstni hiši Radiščeva.

Sam sem krščen. Trimesečnega me je s tihim soglasjem staršev, na zunaj pa skrivaj pred njimi, varuška odnesla h krstu v cerkev v svoji rodni vasi Troicko, ki leži prav na bregu Volge, kakih deset kilometrov južno od Kujbiševa. Kmalu po tistem so varuško odpustili: izkazalo se je, da ima nekakšno neprijetno kožno bolezen, menda luskavico, in s tem je bila moja verska vzgoja končana.

Iljin je bil napol Rus, napol Jud. Njegova mati je bila pokristjanjena Judinja, ki je izhajala iz starega rabskega rodu; prav tako znani, vsaj med svojimi, so bili tudi predniki Iljinovega očeta – staroverski trgovci, eni od ustanoviteljev znamenitih naselbin ob reki Irgiz. V Iljinu sta se združili dve ljudstvi, tisto, ki mu je Bog nekoč dal obljubo in mu poslal Sina človekovega, a ga to ni sprejelo, ni šlo za njim, in tisto, ki mu ni bilo nič podarjeno in obljubljeno, pa je vseeno sprejelo vero v Kristusa in bo odrešeno. V Iljinu sta se ti krvi združili slabo, in njegov obraz je bil nesomeren. O sebi je rekel, da bi ga v srednjem veku taka zunanost neizogibno pripeljala na grmado kot očitnega, s satanovim pečatom zaznamovanega sukuba ali

inkuba. Kadar se zdaj spomnim na Iljina, presenečen ugotovim, da sem med najinimi sprehodi zmeraj hodil na njegovi levi in da se dobro spominjam samo njegove leve, judovske strani – črne in žalostne.

Iljinov govor in potek njegovih misli sta bila nenavadno ritimizirana. Kakor je med vodenjem po muzeju iz življenja Radiščeva posebej poudaril ključne, udarne besede, dejanja in stvari, prostor med njimi pa skoraj pretekel in le po korakih označil splošne obrise dogodkov, tako je bilo tudi s Kristusom: ko je poskušal razjasniti, kaj je z njim prišlo na svet, kaj je oznanjal Judom in drugim ljudstvom, je gradil svoj tempelj razumevanja Boga, tako da ga zavestno ni členil na stranske oltarje, temveč je samo v temelje in pod vogelnike položil začetne kamne vere, zgradil je ogrodje, ni pa postavil ne sten ne strehe, vse je ohranil tako kakor v puščavi – prepíšno in odprto.

Novembrski drevored z golimi in zato težkimi stolpičastimi drevesi; najino premikanje po njem me je vselej bolj kot na sprehod spominjalo na opravljanje vnaprej določene poti, imela sva temo, cilj in smisel ter drugačen, neprimerno hitrejši tempo. Kadar je Iljin izbiral potrebni kamen, mu iskal primeren prostor in ga postavljaj nanj, je stopal čisto počasi, skoraj poudarjeno je upočasnil korak; ko je končal ta del opravila, pa je lahkotno, kakor da bi risal črto, nadomeščal čas – v enakih presledkih posajena drevesa so lepo poudarjala, kako neenakomerno hodi. Toda sam tega ni opazil in nikakor ni upošteval, zanj so bila drevesa le merilo, s katerim je predstavil splošen obseg in sorazmernost celotne zgradbe.

Rekel mi je: »Serjoža, zanašajte se na Boga, imejte ga radi, ne pozablajte nanj, ničesar mu ne zamolčite, pripovedujte mu o vsem, ne sramujte se ne veselja ne gorja, verujte, prosite in molite. Dostopen je, obrnjen je k vam. Razumel bo in pomagal.«

Molitve dosežejo Boga, je dejal Iljin, delujejo, pomembne so, tudi zanj, to je povezava med njim in nami, ki nas združuje v eno, tisto, kar nas dela njegova, Božja bitja, brez česar bi bili zanj nihčeti in on bi bil za nas nihče, o njem ne bi vedeli ničesar in ne bi verjeli vanj.

V Svetem pismu, je rekel Iljin, Bog ustvarja in se odpočiva od vseh opravkov, sočustvuje in žaluje, se žalosti in kesa. Hodi, vidi, govori, gleda, posluša, si zapominja, voha, ima rad in je ljubosumen, veseli se in jezi, kaznuje in odpušča, ima oči in ušesa, ima močne roke, v katerih drži žezlo in meč, ki seka sovražnike. V Tori vse te človeške reči o Bogu niso povedane zato, ker v jeziku ne bi bilo drugih besed ali ker so bili sami ljudje takrat v zgodnji otroški dobi in drugače ne bi ničesar razumeli, ne, Bog je res tak, res čuti vse to: naš srd in radost, obžalovanje in žalost, tudi naš odnos do resnice in laži – vse to je ustvarjeno po podobi, kot podobnost njegovemu srdu in radosti, žalosti in ljubezni.

Iljin je rekel: nihče ne pozna in ne more docela poznati Gospoda, toda njegov del, ki je obrnjen k nam, človeški del, lahko razumemo in ga tudi moramo razumeti. Gospod hoče, da bi ga razumeli, in od nas ne zahteva le vere, dobrih del, kesanja in izpolnjevanja postave. Želi, da bi ga mi, ljudje, razumeli, da bi bili razumni, pa čeprav smo otroci. Če ne bi bilo tako, nas ne bi mogel ničesar naučiti, nam ničesar pojasniti, in drug drugemu bi bili popolnoma tuji.

Kristus ni zgolj pravi Bog in Božji Sin, je rekel Iljin, je človek Bog in njegovi dve naravi – Božja in človeška – sta v njem nedeljivi in nezdružljivi, ti naravi pa sta se lahko združili zato, ker sta si blizu, domači, ker sta ustvarjeni po Božji podobi, kot njegova podobnost, in se druga drugi privilegata tako, da sta v Kristusu neločljivi. Kristus, človek Bog, je tudi metafora za odnose med Bogom in ljudmi, za to, kakšni bodo ti odnosi, ko se bodo ljudje pokesali in stopili na pot pravičnosti; takrat nam ne bo podarjena le skrivnost evharistije, ne bomo samo nekajkrat na leto deležni svetih skrivnosti, Kristusove krvi in mesa, marveč se bomo za vedno in vsi združili v Kristusu, v njem in z njim pa se bomo združili z Gospodom.

Iljin je rekel: Gospod ne more ustvarjati zla, pred človekom zla na svetu sploh ni bilo. Védenje o zlu je bilo, samega zla pa ne. Svet je bil kakor črke, ki so prejete z dobrim namenom, a se da z njimi napisati tudi kaj zlega. Gospod je ustvaril človeka

in njemu sta bili prvemu dani možnost in svoboda, da dela dobro in zlo. Gospod je verjel, da bo človek, ki ve, kaj je zlo, in ve, da ga lahko dela, sam svobodno izbral dobro, da bo delal dobro in bo torej svet, ki ga je naredil Gospod, dober.

Raj je čas človekovega otroštva. V igri daje imena živalim in ribam, pticam in drevesom – vsemu, s čimer je Gospod poselil svoj svet in kar bo skupaj s človekom živelo v njem. V raju človek prezgodaj, še kot otrok, spozna dobro in zlo; to spozna takrat, ko njegova duša še ni vzgojena. Prvo zlo, ki ga stori človek, je, da prekrši Gospodovo prepoved, potem pa zbeži in se skriva pred Gospodom – to je zlo nespametnega otroka, toda pozneje, ko se pojavi na svetu, zlo začne porajati zlo, množi se in raste, človek, čigar duša je bila slabo naučena, kako razlikovati dobro od zla, pa mu v nevednosti samo pomaga. Mi se bojujemo z zlom in si mislimo: če je zlo proti nam in se z njim bojujemo, smo mi dobro, toda to ne drži. Tudi tisti drugi misli, da je on dobro in da se, ko se bojuje z nami, bojuje z zlom; v tem boju trči dvoje zel in rodi se novo zlo. Ne razumemo ali pozabljam, da je dobro nekaj čisto drugega, da je dobro takrat, kadar neodvisno od tega, kdo ga gleda in od kod, zmeraj vidi dobro.

Zlo je oddaljitev od Gospoda, je rekel Iljin, zlo je zid med njim in nami: ne čezenj ne skozenj ne vidimo Gospoda in ostajamo sami na svetu, kjer ni Boga, kjer smo samo mi, in tedaj uročeni od tega, da smo sami, prvič sami, da nad nami ni nikogar, uročeni od pravice do ustvarjanja, ustvarjamo in ustvarjamo zlo. Zid med nami in Gospodom se viša in viša, vera slabi, okoli nas je samo zlo, mi pa se utapljam in dušimo v njem, a če se bo med nami našel vsaj eden, ki se bo pokesal in se obrnil na Gospoda, tedaj nas bo on uslišal in odrešil.

Iljin je rekel: mnogi trdijo, da Judje v Stari zavezi niso taki, kakršno bi moralo biti Božje ljudstvo. Pobijajo nedolžne, odpovedujejo se Gospodu in ga varajo, in ni jasno, v čem je njihova izbranost; isti ljudje pravijo, da *Visoka pesem* in *Pridigar* nista od Boga navdihnjeni knjigi in da sploh ni jasno, kako in zakaj sta prišli v kanon. Ne razumejo, da so knjige Stare zaveze

knjige pogovora med Bogom in ljudmi – najpomembnejšega pogovora od vseh, kar jih je kdaj imel ali jih bo imel človek, in to, kar je v njih: izdaje, varanje, odrekanje – vse to je bilo. To je pot, ki jo je prehodil človek, to je zgodovina njegovega vračanja k Bogu in ničesar pomembnejšega ni od nje, ničesar pomembnejšega od kateregakoli njenega dela, ki je del poti spoznavanja Gospoda, in naj bo karkoli, slabo ali dobro, vsak korak na tej poti mora biti ohranjen do zadnje mrvice in spo-ročen natančno in v celoti, ne glede na osebe.

Iljin je rekel: čas življenja Kristusa, Sina Božjega, na zemlji je tako za Boga kot za človeka in za vse, kar je bilo in je med Bogom in človekom, čas brez primere. Vse prejšnje bivanje Boga na zemlji, kar ga poznamo, s sedmimi dnevi stvarjenja vred, ni niti tisočinka tistih triintridesetih let, ki jih je Kristus preživel na svetu. Da bi bil bliže človeku, je Božji Sin sprejel celo njegov potek časa. Izkušnje, ki sta jih pridobila tako Bog kot človek v triintridesetih letih tesnih stikov ne le med Bogom in tistimi, ki so šli za njim, temveč, kar je najpomembnejše, med Bogom in človekom znotraj samega Kristusa – s tem se je začelo, in ko je Kristus spoznal človeka tako, v enem telesu, nekako znotraj samega sebe, ko se ni mogel niti razdeliti, odmakniti in pogledati od zunaj, kar je trajalo skoraj trideset let, šele potem je šel pridigat izbranemu ljudstvu – te izkušnje so temelj vse nadaljnje dvatisočletne zgodovine. Brez njih ne moremo razumeti ničesar ne v dogodkih Nove zaveze ne v tistem, kar je sledilo.

Iljin je rekel: v vseh časih od trenutka, ko so se na zemlji pojavili Judje, so bili podlaga vsega, kar jih je povezovalo z Bogom, vera, vsakodnevne molitve in žrtvovanje; bilo pa je še nekaj drugega: to, da jih je Bog izbral, in to, da sta mu bili njihova usoda in zgodovina bližji od usode in zgodovine drugih plemen. Sprva, ob izviroh ljudstva, se je Gospod sam spuščal na zemljo ter prvim Judom govoril in jih poučeval, pozneje je bilo to redkeje. Ko so se Judje namnožili, so jih z Bogom še vedno povezovala molitve in žrtve, poleg tega je Bog dal Mojzesu za ljudstvo postavilo, oni pa so mu zgradili nekakšno domovanje –

tempelj. Kadar je ljudstvo grešilo in pozabljalo na Boga, kar se je pogosto dogajalo, mu je Gospod pošiljal preroke, ki so ga poučevali v veri in pravičnosti in ga kakor vodnik slepce spet popeljali na pravo pot. To je trajalo več kot tisoč let in zdelo se je, da je samo pomanjkanje vere vzrok za vse nesreče. Toda na prelomu časov, takrat, ko je Rim že osvojil celotno Sredozemlje in tudi Sveto deželo, se je marsikaj spremenilo. V deželi še nikoli ni bilo tako malo malikovalcev in v templju še nikoli niso tako po pravilih opravljali bogoslužja, stotine in stotine izredno izobraženih levitov je nadaljevalo obdelavo zakonov, ki jih je Gospod dal Mojzesu, in edino, kar jih je gnalo, je bila bojazen, da bi grešili pred Gospodom. Oni, ti razlagalci in učitelji postave, so bili med ljudstvom najbolj spoštovani, ker je bilo za Jude najpomembnejše, da ne bi grešili. Večina tistih, ki so takrat živeli v obljubljeni deželi, je bila prej pripravljena iti v izgnanstvo in smrt kot pa dopustiti oskrunjenje templja. In le nekaj desetletij pozneje, med judovsko-rimskimi vojnami, bodo sikariji, zeloti, farizeji in številni saduceji šli v boj in padli, in izgubili bodo svojo deželo, zvesti Bogu. In ostali bodo zvesti Bogu tudi po dva tisoč letih preganjanja in usmrnitev; in tisti, ki bodo ostali zvesti, so res Judje, drugi pa ne, drugi se bodo razšli, se razkropili in razblinili med drugimi ljudstvi in od njih ne bo ostalo sledi ne v spominu ne sicer.

Iljin je rekel: in kljub vsemu so Judje, čeprav so bili vdani Bogu, pred njim krivi; tudi v Božji deželi, obljubljeni deželi, se je vsako leto množilo zlo, z njim se je polnila in polnila in ne Gospod ne vera nista bila meja zla. Vse to je Gospod videl in vedel, videl je, da mu je njegovo ljudstvo vdano, in seveda nisem jaz tisti, ki bi lahko sodil, koliko so bili Judje vdani Bogu, vendar so mu bili vdani bolj kot kdaj prej – bolj vdani in bolj pripravljene na tisto, kar jih je čakalo. Gospod je vedel tudi to. Toda njegov svet je bil večji od obljubljene dežele in v njem niso živeli samo Judje.

In spet o Judih. To ljudstvo se je takrat razselilo, razkropilo se je in bilo razkropljeno po številnih deželah, sešlo se je z mnogimi drugimi ljudstvi in se pomešalo z njimi, in od njih,

Judov, so druga ljudstva izvedela za Vsemogočnega. Izvedela so za tistega, ki so ga nekoč, v Noetovih časih, častila tudi sama, ki pa so ga že zdavnaj znala in zmogla pozabiti in so odtlej živela kot nespametni otroci, ki ne poznajo greha. Dobro in zlo. Ko so ljudstva znova izvedela za Boga, so izvedela tudi to, da so mu zdaj na neki način tuja, in še, da niso otroci, da že zdavnaj niso otroci, in na njih se je na lepem nabralo toliko greha, da so postala vsem odveč in osamljena in se nikoli več ne bodo mogla rešiti. Judje jim niso hoteli pomagati in v tem je njihova krivda. Ko je torej do ljudstev prišla novica o Gospodu, so bila od njega še bolj oddaljena in bilo jim je že vseeno, koliko je zla. Toda tudi ona so bila njegovi otroci, čeprav zablodeli in grešni, a vseeno otroci, samo oddaljila so se od njega, nazaj pa niso naredila niti koraka in ga tudi niso hotela narediti, ker so mislila, da so Gospodu tuja in jih ne bo sprejel. Poleg tega je pot do njega tako težka, da je niti ni vredno začeti. In tedaj se je Gospod sam napatil k njim, napatil se je tako, kot so tudi izvedeli zanj – prek svojega ljudstva.

Iljin je rekel: Gospod je sklenil preživeti življenje preprostega človeka, ne pravičnega in ne levita, preživeti ga daleč od templja, v Galileji, kjer je bilo največ poganov in je bila vera šibkejša, preživeti vse življenje z otroštvom, mladostjo in zrelostjo, preživeti ga pravično in pošteno in izpolnjevati Božjo postavo. In ko bo to življenje končano, bo vedel, kako naprej. Tu je, mimogrede, treba reči, da Božji Sin niti tedaj niti kdaj pozneje ne podvomi o postavi ali o kateremkoli njenem delu. Pravi: »Delajte vse in se držite vsega, kar vam rečejo ...«^{*} In še prej: »Ne mislite, da sem prišel razvezat postavo ali preroke; ne razvezat, temveč dopolnit sem jih prišel. Resnično, povem vam: Dokler ne preideta nebo in zemlja, ne bo prešla niti ena črka ali ena črtica postave, dokler se vse ne zgodi. Kdor bo torej kršil eno od teh, pa čeprav najmanjših zapovedi in bo tako ljudi učil, bo najmanjši v nebeškem kraljestvu ...«^{**} In da

* Mt 23,3.

** Mt 5,17–19.

je bržkone tako za nas kot za razumevanje celotne usode Judov najpomembneje, kolikšna je bila njihova zvestoba zavezi, če so kljub tisočem Kristusovih čudežev samo po njegovi vdanosti postavi presojali, ali je resnično Mesija.

Iljin je rekel: je bil Kristus pravi človek? Kljub vsemu mi-slim, da ne, čeprav ga je spočela, nosila in rodila zemeljska ženska, toda spočet je bil brezmadežno, saj tudi ni moglo biti drugače, in Kristus ni imel izvirnega greha, tistega bremena, ki smo ga nosili, ga nosimo in ga bomo nosili vsi mi do konca sveta. Vseeno se je Gospod s tem, ko je prevzel podobo Kristusa in se v njem združil s človeško naravo, približal človeku tako kot še nikoli, in njegove izkušnje, izkušnje življenja na zemlji, na svetu, in izkušnje bivanja v istem telesu s človeško, smrtno naravo, zanj neskončno pomanjkljivo – vse to je bilo v človeški zgodovini najpomembnejše od Abrahamovega odhoda iz kaldejskega Ura naprej.

Iljin je rekel: Kristus se razlikuje od človeka. Čist je, brezgrešen, in zaveda se, da ima prav, ve, da sta njegova oni in ta svet, da se je samo spustil sem dol, na zemljo, in lahko odide in tudi bo odšel, dvignil se bo s tega sveta. In še: svet je ustvaril on in svet se lahko spremeni, preobrazi, popravi po njegovi volji, skratka, on, Kristus, je njegov gospodar in naj se še tako trudi odmakniti se od svoje vsevednosti in neomejene oblasti in sprejeti človekov pogled na svet, se mu to posreči šele v zadnjih urah in minutah življenja, preden ga odpeljejo na Golgotu, na križ, ter na samem križu.

Iljin je rekel: s tem ko se Gospod združi s človekom v Kristusu, se hoče spomniti in obnoviti v sebi védenje, da je njegova združitev s človeškim rodом mogoča, da je organska, potrebna in da se bo zgodila. Kot sem že rekel, je to prapodoba tistega, kar nas čaka. Gospodova pričakovanja se uresničijo: Sin Boga in device Marije je rojen na zemlji, toda njegovo rojstvo še prej, preden on, dojenček, začne hoditi, na čuden način preneha biti skrivnost in spremeni svet. Vse se spremeni in postane drugačno: ureditev življenja, sorazmernost in odnosi med njegovimi deli in sama zgradba, spremeni se celo to, kar

je v svetu veljalo za pravičnost in za greh; res je, pravičnost je zmeraj pravičnost, greh pa zmeraj greh, a kljub temu je bilo v prostoru med njima nekaj porušeno, premaknilo se je, skazilo. Mnogi so takrat zašli s poti in se izgubili, zmedla jih je zvezda vodnica, ki je mage* vodila h Kristusu, izgubili so pot, in tisto, za kar so si prizadevali ti ljudje, ljudje, ki so od nekdanj poznali svojo pot in vedeli, da njihove moči niso velike – vse to se je v hipu zrušilo in ni več moglo biti prav na zemlji, vsekakor ne dotlej, dokler je na njej živel in po njej hodil Jezus Kristus. Nočem tako govoriti, vendar vse kaže, da je, ko se je na zemlji pojavil Kristus, tam, kjer je živel, v Sveti deželi, ostala samo ena pot, revolucionarna in v svojem bistvu trenutna – pot pravičnosti, tista pot, po kateri so stopali Božji Sin in njegovi učenci.

Iljin je rekel: magi in pastirji, ki so živeli pod zvezdami, so prvi opazili, da se je porušila naravna ureditev življenja, in sicer močno: Gospod se je spustil na svet, dan človeku v last, na svet, kjer se je moral človek znajti sam, in pokazalo se je, da je njegov prostor pretesen za Boga. To porušenje naravnega teka stvari, ta tako mogočni prihod Boga na zemljo (naj spomnimo, da ne prej ne pozneje ni bilo ničesar podobnega) je neizogibno spremenil usodo ljudstva, ki ga je Bog izbral – začelo se je s pomorom betlehemskega otroka.

Na zemlji je Božji Sin stopil na pot, po kateri so Judje hodili dva tisoč let. Ponovil je njihov beg pred lakoto, ko je pred preganjanjem zbežal v Egipt, tam se je skrival, potem so v Palestini pozabili nanj, on se je vrnil in skoraj trideset let živel tiho in neopazno. Čakal je, da pride njegov čas, ko bo utiral in utrjeval pot svojemu ljudstvu, pot, po kateri bo ljudstvo moralo hoditi, po kateri bo šlo in katero bo, tako kot sam Kristus, prehodilo v celoti, od Nazareta do Golgote. Prvi del življenja Jezusa Kristusa je torej življenje človeka iz njegovega ljudstva in konča se pri njegovih tridesetih letih. Takrat se začne njego-

* Tu in v nadaljevanju magi kot modri z Vzhoda (prim. Mt 2,1 in Mt 2,7.9) oziroma Sveti trije kralji.

vo drugo življenje – življenje preroka, Mesije, glasnika usode Judov. Jezus se ni takoj odločil stopiti na to pot.

Iljin je rekel: tako kot magi je tudi Janez Krstnik vedel, kdo je Jezus, vedel je, da je Božji Sin, nemogoče je, da ne bi vedel, saj mu je dejal: »Jaz bi se ti moral dati krstiti, pa ti hodiš k meni.«^{*} Toda takrat ni bilo še nič odločeno in še štirideset dni je ločevalo življenje Jezusa človeka od življenja Jezusa Mesije: krst pri Janezu, prihod Svetega Duha, dolg post v puščavi, med katerim Kristusa trikrat skuša hudič, v njem skuša človeka, in šele ko človek vzdrži preizkušnjo, jo prenese, tedaj je izpolnjeno in Kristus postane Božji Maziljenec. V pogovoru med Kristusom in Janezom Krstnikom, o katerem piše Matej, lahko pri Kristusu začutimo neko negotovost. Najsi je povezana s tem, da čas njegovega poslanstva še ni prišel, ali s tem, da se preizkusna doba še ni končala, toda zdi se, čeprav o tem ni nič povedano, da je bilo prvotno mišljeno zgolj utelešenje Sina Božjega v človeku, saj je bil za to, da je svet postal takšen, kakršen je, kriv samo človek.

Iljin je rekel: to, da je Gospod v času, ko je bil Janez Krstnik še živ, poslal na zemljo drugega preroka, večjega od njega, svojega Sina, ne smemo razumeti kot znamenje Janezove neustreznosti (kar je bilo mišljeno v sporih med njegovimi in Jezusovimi učenci), ne, prihod Jezusa Kristusa in njegovo pridiganje sta pomenila nekaj drugega, pomenila sta, da prej med Bogom in ljudmi ni bilo njega, Božjega Sina in Odrešenika, in dokler ga ni bilo, človek ni mogel premagati greha, ni imel dovolj moči. To je bilo že samo po sebi človekovo opravičilo. To je bilo izredno pomembno in za Boga nepričakovano, in Kristus je s tem, da je za učence izbral ljudi, ki so živeli na zemlji prav tako preprosto življenje kot on, potrdil to oprostilno sodbo.

Iljin je rekel: tri leta je Jezus hodil po Sveti deželi in pridigal, in iz tega časa ni ostalo le tisto, kar je govoril svojim učencem in kar je prek Svetega pisma prišlo tudi do nas – v tem

* Mt 3,14.

delu nauka je življenje najbolj neposredno in naravno –, temveč tudi tisto, kar je povedal tistim Judom, ki niso šli za njim, ki so ga zavrnilo, in še tisto, kar je v treh letih spoznal on sam. Kristusovi spori s farizeji so bili izjemno pomembni za ljudstvo, za Kristusa in za Boga. Vsa poznejša zgodovina, ne le Judov, temveč tudi krščanskega sveta, je strnjena v njih. Kakšne sklepe lahko naredimo iz teh sporov? Prvič, enosmeren razvoj, formalna logika in prvenstvo zunanjega pripeljejo vero v pravni zakonik, v slepo ulico, toda jasno je tudi nekaj drugega: edino, za kar farizeji živijo, je Bog, vse njihove misli in prizadevanja so usmerjeni vanj, vsa njihova nepopustljivost izvira iz vdanosti veri očetov. Rekel sem že, da Jezus Kristus nikjer ne podvomi o resničnosti in pravilnosti postave, dane Mojzesu, postava ni nič kriva za nerazumevanje med Bogom in ljudstvom. Jezus celo okrepi glas postave, nadaljuje jo, čeravno ne v tisto smer kot farizeji, temveč drugo, bolj človeško. A to je razumljivo: Jezus ima pravico do razlage, on je Bog, oni pa imajo pravico samo do strogo logičnih izpeljav, do preprostega nadaljevanja. In kar je bistveno: Jezusova poglobljena skrb ni razlaganje postave, pa tudi ne usoda zvestih in pravičnih. Ni poslan k njim: »Ne potrebujejo zdravnika zdravi, ampak bolni.«^{*} Neprimerno pomembnejše je neko drugo spoznanje, ki si ga je Kristus pridobil med zemeljskim življenjem: edino, kar lahko pomaga človeku, je čudež. Gospod pohabljenih in bolnikov ne tolaži, zanje nima besed. Niti jih ne poziva, naj se sprijaznijo. Pač pa jih zdravi. To je bistvo: usoda pohabljenih, prizadetih in obsedenih je tako strašna, da brez odrešitve besede ne pomenijo nič. To, koliko najrazličnejših čudežev je Kristus naredil na zemlji, kaže, kako potreben je čudež v svetu, kako zdravilen je in da brez njega ne gre. Pri delanju čudežev Gospod izhaja iz prepričanja, da je svet strašen in da je on sam poslan, da ga reši.

Iljin je rekel: vsi spori med Kristusom in farizeji so povzeti v priliki o delavcih, v njej se spopadeta dve poti k Bogu. Go-

^{*} Mt 9,12.